

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaša dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopisi naj se pošiljajo uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

»Županska zveza« v Vipavskem sodnem okraju.

Prejeli smo in priobčujemo sledeči dopis:

Iz Vipave. Za sodni okraj Vipava, ki je po geografski legi popolnoma ločen od ostale Kranjske dežele, se je ustanovilo društvo »Županska zveza« s sedežem v Vipavi.

Pravila so že potrjena od c. kr. deželne vlade. To društvo šteje sedaj že 80 članov. Udenina znaša na leto 2 K. Člani društva morejo biti župani, obč. svetovalci in odborniki z namestniki v okraju, okrajnocestni odborniki in člani zdravstvenega zastopa ter državni in deželni poslanci.

Društveni odbor se je izvolil in nastopno konstituiral:

Načelnik: Anton Uršič, župan v Št. Vidu;
namestnik: Bog. M. Perhavec, župan in dež. poslanec, v Vipavi.

Tajnik: Anton Skala, nadučitelj in obč. tajnik, v Vipavi,

namestnik: Ferdinand Škrlj, obč. svetovalec, na Vrhpolju.

Blagajnik: Josip Ferjančič, župan v Budanjah,
namestnik: Franc Furlan, obč. svet. v Mančah.
Obornika: Franc Brajdih, obč. odb. na Vrabčah
in Anton Poljšak, župan v Šturiji.

To novo društvo je imelo že en občni zbor, odbor pa že dve seji.

Naš pozdrav novi organizaciji občinskih zastopnikov! Želimo pa, da ohrani nova organizacija tesno vez s prvo organizacijo te vrste v deželi, — z našo »Kmetško župansko zvezo«.

Iz seje dež. odbora kranjskega dne 14. decembra 1912.

Šolstvo.

Na predlog c. kr. deželnega šolskega sveta se dovolijo izjemoma in le za letos 3 vsporednice na nemški dekliški šoli v Ljubljani.

Na ljudski šoli v Trebelnem se sistemizira 3. učno mesto.

Mlekarnstvo.

Prošnja mlekarske zadruge v Polhovem gradu za podporo se odkloni, ker ni članica »Mlekarske zveze«.

Vinarstvo.

Prošnja vinarske zadruge v Metliki za brezobrestno posojilo se odkloni, ker deželni odbor načelno ne dovoljuje nobenih posojil. Istotako se odkloni prošnja za podporo k stroškom za zgradbo zadružne kleti, ker za letos deželni odbor ne more dovoliti nobene podpore zlasti radi tega ne, ker se mu vidi proračunana potrebščina v znesku 40.000 K veliko previsoka. Zahteva se radi tega predložitev načrta in proračuna, da bo deželni odbor v položaju sklepati o eventualni podpori.

Gasilstvo.

Ker gasilska zveza v Ljubljani ni ugodila predlogu dež. odbora, da imej slednji svojega zastopnika v zvezi s pravico »veta«, sklene deželni odbor, da te zveze ne prizna več za strokovno organizacijo in ji ne dovoli več nobene podpore. O tem sklepu se obvestijo vsa gasilna društva s pozivom, da morajo odposlancem dež. odbora in članom dež. gasilskega sveta vedno dovoliti vpogled v svoje delovanje, ker bi sicer deželni odbor ona društva, ki bi tega ne dovolila, izključil od deželne podpore.

Razno.

V deželni umetniški svet se imenuje deželni poslanec Leopold baron Liechtenberg-Janeschitz.

Deželni proračun za leto 1913 se z malimi spremembami odobri. (Natančno poročilo o dež. proračunu prinesemo, ko se bo obravnaval v deželnem zboru.)

Iz seje deželnega odbora kranjskega, dne 21. decembra 1912.

Šolstvo.

Na ljudski šoli v Mekinjah se dovoli pod običajnimi pogoji neobvezen pouk v nemščini.

Zdravstvo.

Poročilo o reviziji postojnske bolnice se vzame na znanje in napravi poročilo na deželni zbor.

Občinske zadeve.

Prošnja županstva Spod. Šiška za podporo k napravi kanalov v Šiški se reši na ta način, da se naprosi c. kr. deželno vlado, da dela na to, da popravi c. kr. erar državno cesto skozi Šiško in da napravi potrebne kanale za odvajanje vode, ker je to dolžnost c. kr. erarja.

Sklep občinskega sveta ljubljanskega glede prevzeta šolskega društva »Mladika« se razveljavi, ker je kvarno mestnemu gospodarstvu.

Deželne elektrarne.

Razpiše se dobava drogov za elektrovođe. Natančni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu v Ljubljani.

Gasilstvo.

Gasilnemu društvu v Preski se dovoli 30% prispevek k vsem stroškom za nabavo predmetov povodom ustanovitve tega društva.

V deželni gasilski svet se imenuje deželni poslanec J. Vehovec iz Žužemberka.

Vzame se na znanje poročilo občinskega revizorja o postopanju gasilnega društva v Planini pri Rakeku povodom nabave oziroma blagoslovljenja zastave in s tem združene plesne veselice, dalje o nekvalificiranem postopanju, kako je to društvo prišlo do denarja, češ da je imelo radi nedovoljenega plesa zgubo.

Iz seje dež. odbora kranjskega dne 28. decembra 1912.

Osebne zadeve.

Dež. živinozdravniku v Kočevju Josipu Kutschera se dovoli izstop iz deželne službe koncem meseca februarja 1913 vsled vstopa v štajersko deželno službo.

Občinske zadeve.

Vsled prošnje c. kr. finančnega ministerstva je deželni odbor sklenil, prirediti statistiko o vseh

dohodkih in stroških zadnjih let za vsako posamezno občino. V to svrhu bo poslal deželni odbor svojega uradnika v vsako občino, da bo na podlagi računskih sklepov in drugih pripomočkov zbiral potrebno gradivo. Radi podrobnosti, kako je tozadevno postopati, bo izdal deželni odbor pravočasno svoja navodila.

Cestne zadeve.

Ker je večina cestnih odborov med letom večkrat v denarni zadregi, ker cestne doklade še niso pobrane itd., je deželni odbor nasvetoval cestnim odborom, da stopijo v tekoči račun z deželno banko. Na podlagi tozadevnih sklepov cestnih odborov, je dovolil deželni odbor sledečim cestnim odborom pristop v tekoči račun z deželno banko: Bled, Ilirska Bistrica, Kostanjevica, Litija, Metlika, Postojna, Radeče, Trebnje, Trzin, Vel. Lašče, Višnja Gora.

Cestnemu odboru v Črnomlju se dovoli tekoči račun pri črnomeljski mestni hranilnici, ki je pupilarno varna.

Denarno poslovanje v tekočem računu se bo vršilo na sledeči način: Deželni odbor bo pričetkom vsakega leta (na podlagi proračuna cestnega odbora) naznanil deželni banki višino potrebščine onih cestnih odborov, katerim je dovolil tekoči račun pri deželni banki. Ti cestni odbori se bodo obrnili, kadar bodo potrebovali denar, kratkim potem na deželno banko, ki bo na prošene zneske (posojila) takoj izplačala. Skupna svota vseh posojil ne bo smela presegati proračunane potrebščine dotičnega leta. Na račun teh izplačanih zneskov (posojil) bo cestne doklade teh cestnih odborov prejemale deželna banka direktno od davčnih uradov.

Na ta način bo denarno poslovanje pri cestnih odborih zelo olajšano in redno, ker se bo s tem odpravila tudi že precej udomačena navada, da so načelniki cestnih odborov iz svojega zlagali blagajne cestnih odborov.

Želeti bi bilo le, da bi se vsi cestni odbori poslužili tekočega računa pri deželni banki.

Hiralstvo.

Prošnja županstva občine Dol pri Črnomlju, da bi dežela plačala hiralne stroške za nekega hiraleca, ki se oskrbuje v hiralnici pri Sv. Jožefu v Ljubljani, — se odkloni, ker je dolžnost vsake občine skrbeti za svoje ubožce.

Razno.

Deželni banki se dovoli, da zviša obrestno mero od hranilnih vlog od $4\frac{1}{4}\%$ na $4\frac{1}{2}\%$ od 1. januarja 1913 dalje.

Za božičnico za vojake ob meji naše monarhije se dovoli 1500 K podpore.

Rafaelovi družbi v Ljubljani se dovoli za leto 1912 — 1200 K podpore.

Deželnemu zboru se sklene poročati o nujni potrebi noveliranja agrarnega zakona. Ta zakon,

ki se že davno ne vjema več z današnjimi razmerami, ima določila, na podlagi katerih znašajo stroški o razdelitvi kakenga skupnega zemljišča (pašnika itd.) večkrat 3 do 4kratno vrednost celega razdeljenega zemljišča. Ker pa morajo vse razdelitvene stroške plačati interesentje, se čisto prigradi, da znašajo razdelitveni stroški le za eno parcelo (za en del celega pašnika itd.), veliko več, kakor je pa bilo celo zemljišče (pašnik itd.) vredno pred razdelitvijo.

Iz seje deželnega odbora kranjskega, dne 31. decembra 1912.

Kmetijske zadeve.

Deželni odbor sklone odkloniti vse prošnje kmetijskih podružnic za podpore, ako se v dotičnih prošnjah ne bo natančno navedlo, v kateri namen se bo rabila podpora.

Do sedaj so vlagale kmetijske podružnice prošnje za podpore, ki so jih utemeljevale n. pr. s tem, da nameravajo nakupiti nekaj strojev, (ne navedejo pa koliko in kakšnih strojev) itd. itd. Kmetijske podružnice, ki želijo dobiti kako deželno podpero, naj v svojem lastnem interesu priložijo dotičnim prošnjam ali račune, proračune, načrte ali druge priloge, da bo dež. odbor takoj natančno informiran o položaju, kar bo rešitev prošnje le pospešilo.

Pašniške zadeve.

Na podlagi §§ 6, 7 in 10 zakona z dne 9. aprila 1912, dež. zak. 18 imenuje deželni odbor v planinske okrajne odbore sledeče odbornike in namestnike:

I. V plan. odbor pol. okraja Postojna za sodni okraj Vipava:

Odborniki:

1. Ivan Malneršič, posestnik Vipava 29.
2. Rafael Premru, tajnik živ. zadr. Vipava.
3. Jože Semenič, posestnik, Podraga 37.
4. Al. Pižent, načel. živ. zadr. in posestnik Št. Vid pri Vipavi.

Namestnika:

1. Ivan Uršič, posestnik Vipava.
2. Franc Trošt, posestnik Lozice 35.

II. V plan. odbor politič. okraja Kranj:

a) Za sodni okraj Škofja Loka:

Odbornika:

1. Anton Fajfar, župnik Dražgoše.
2. Franc Uršič, župan in pos., Trata.

Namestnik:

Franc Šmid, župan in pos., Selca.

b) Za sodni okraj Kranj:

Odbornika:

1. Janez Urbanc, pos. Zalog-Goričane.
2. Jože Likožar, pos. Cerklje.

Namestnik:

Juri Povšnar, pos. in gostilničar, Kokra.

c) Za sodni okraj Tržič:

Odbornika:

1. Anton Godnov, pos. Dolica pri Tržiču.
2. Jože Ahačič, pos. Senično obč. Križe.

Namestnik:

Janez Zupan, župan Kovor.

III. Politični okraj Radovljica:

a) Za sodni okraj Kranjskagora:

Odborniki:

1. Josip Lavtižar, pos. Kranjska gora.
2. Jakob Volk, pos. Jesenice 92.
3. Franc Jakelj, župan Dovje.

Namestnik:

Fric Razinger, posestnik Podkoren.

b) Za sodni okraj Radovljica:

Odborniki:

1. Ivan Korošec, župan in pos. v Češnjici 15 obč. Srednja vas.
2. Franc Arh, župan in pos. Boh. Bistrica 74.
3. Ivan Burja, župan in pos. Boh. Bela.
4. Jakob Jan, župan in pos. Gorje.
5. Janez Trunk, župan in pos. Begunje 78.
6. Janez Piber, dež. poslanec Gorje.

Namestniki:

1. Simon Kržar, posestnik Bled.
2. Janez Resman, pos. Radovljica.
3. Janez Dernič, župan in pos. Lancovo.

IV. Politični okraj Kamnik:

Za sodni okraj Kamnik:

Odborniki:

1. Karl Prelesnik, pos. in župan v Stahovici.
2. Valentin Benkovič, pos. Kamnik.
3. Ivan Mali, pos. Šmartin v Tuhinju.
4. Janez Štrukelj, župnik Zgornji Tuhinji.

Namestnika:

1. Jakob Podbregar, pos. v Podbregu obč. Hruševka.
2. Jakob Hribar, pos. v Cirkušah.

Šolstvo.

Zastopnikom deželnega odbora v c. kr. deželnem šolskem svetu se imenujejo:

a) članom:

1. Dr. Evgen Lampe, deželni odbornik.
2. Prof. Evgen Jarc, državni in deželni poslanec v Ljubljani.
3. Bogumil Remec, ravnatelj »Sl. trg. šole« v Ljubljani.
4. Franc Jaklič, državni in deželni poslanec v Dobropoljah.

b) namestnikom:

- Ad 1. Dr. Ivan Zajec, deželni odbornik in zdravnik v Ljubljani.
- Ad 2. Dr. Fran Zbašnik, podravnatelj deželnih uradov.

Ad 3. Dr. Lovro Pogačnik, deželni tajnik.

Ad 4. Karel Dermastja, deželni poslanec v Ljubljani.

Cestno-policijski predpisi.

Štev. 21.040.

Okrožnica

vsem okrajnocestnim odborom in županstvom na Kranjskem.

Na deželni odbor kakor tudi na c. kr. deželno predsedstvo prihajajo pritožbe, da se zakonita določila glede izvrševanja cestnopolicijskega reda tako na državnih kakor tudi na nedržavnih javnih cestah Kranjske vse premalo ali pa deloma sploh ne upoštevajo. Zlasti naglašajo pritožbe, da se prezira določilo, da mora imeti ob temnih nočeh vsak voz razsvetljeno, od daleč vidno svetilko, vsled česar so se že opetovano dogodile velike nesreče. Deželni odbor opozarja, da je obveznost imeti vozove ponoči razsvetljene, glede nedržavnih cest obsežena v § 14. cestnopolicijskega reda z dne 26. septembra 1874 dež. zak. št. 27, v zmislu katerega je vsako dejanje ali opustitev, s čemer se z ozirom na cestni promet ogroža varnost osebe ali lastnine, kaznjiva po tem zakonu, v kolikor ne spada pod občne kazenske zakone.

Kakor vozove je po noči razsvetljevati tudi vozna kolesa, glede katerih določa § 7 zakona z dne 6. novembra 1896 dež. zak. št. 50 o vožnji s kolesi po javnih nedržavnih cestah, da je od mraka pa do jutranjega svita dovoljeno voziti le s takimi kolesi, ki imajo svetlo, belo luč, svetečo v smer vožnje in vidno že iz daljave; barvaste luči so brezpogojno prepovedane. Iz javnih varnostnih oziror je nadalje posebno strogo gledati na to, da se prepreči sedaj pogosto kršenje določil §. 22 cestnopolicijskega reda, da voznik med vožnjo ne sme zapustiti svojega voza in da ni dopuščeno, da bi en sam voznik vozil z dvema ali z več upreženimi vozmi, ter §. 24 tega zakona, po katerem je spati na vozu vozniku najstrožje prepovedano, in §. 16 cestnopolicijskega reda, ki določa, da ni dovoljeno puščati neuprežene vozove na cestišču; kjer pa se to mora zgoditi vsled kake nezgode, se voz ne sme puščati brez nadzorstva, po noči pa ne brez luči; pri gostilnah se smejo vozovi ustavljati samo zunaj cestnega tira in po noči vrhutega samo s potrebno lučjo. V tem oziru je tudi poudariti, da se po §. 430 občega kazenskega zakonika kaznuje puščanje upreženih in neupreženih konj na prostem brez nadzorstva.

Končno opozarja deželni odbor še posebej na nastopna določila cestnopolicijskega reda za javne nedržavne ceste na Kranjskem z dne 26. septembra 1874 dež. zak. št. 27.

§ 8. Vlačiti drevje, hlode in druge stvari po cesti, ki bi utegnili poškodovati cestišče, je prepovedano izvzemši tedaj, kadar je sanenec.

§ 10. Vsak voz mora praviloma imeti tudi coklo. Za zaviranje koles se smejo rabiti samo cokle ali pa zavore; zadnje se smejo uporabljati samo tako, da ne ovirajo popolnoma vrtenja koles. Zavorne verige (zavirače) in mački se sploh ne smejo, zavorni lanci (žlajdre) pa se smejo uporabljati samo ob poledici.

§ 11. Vsi tovorni vozovi, ki služijo obrtnemu prevozu, morajo imeti ne glede na težo tovora, če je upreženih več kot dva konja, najmanj 11 centimetrov široka platišča.

Priprazeni konji, najeti za večje klance ali ob elementarnih nezgodah, se ne štejejo k pravilni upregi.

Na gospodarske vozove (t. j. na vozove, ki se uporabljajo za obrat lastnega gospodarstva ali za prevažanje poljedelskih ali gozdnih pridelkov za domačo potrebo), se določilo glede širjih platišč ne uporablja.

§ 12. Površina kolesnega platišča mora biti pri vseh vrstah voz brez vzbočene povišbe in brez ven molečih žebeljev in vijakov.

§ 17. Ni dopuščeno po cesti voziti z dvema spetima vozovoma. Izvzeto je od te prepovedi, da se sme pripeti voz, ki je sam vozno blago, ali pa samotež-voziček na tovorni voz in da se smeta speti dva prazna tovorna ali gospodarska voza. Nadaljne izjeme od te prepovedi more za določene vrste voz tam, kjer je to potrebno, po krajevnih razmerah, privoliti krajevno oblastvo (županstvo).

§ 18. Širina tovora ne sme presegati 3 metre. Izvzeti od tega so le nerazdeljivi predmeti, pri katerih se radi njihove obsežnosti ne more pridržati tovarna širina. Na nobenem vozu ne smejo biti napravljeni sedeži, ki bi moleli čez širino voza ali čez širino takrat naloženega tovora.

Županstva, ki imajo po obstoječih zakonitih predpisih izvrševati cestnopolicijsko nadzorništvo, ter okrajnocestni odbori, katerim je istotako deloma po zakonu deloma po naročilu deželnega odbora poverjena skrb za nadzorovanje javnih nedržavnih cest, imajo strogo paziti na to, da se ne bodo kršila zgoraj navedena niti ostala določila cestnopolicijskega reda. — Za neposredno nadzorovanje in za varstvo cest in cestnega prometa so po §. 32 cestnopolicijskega reda obvezani organi cestne uprave, krajevne in poljske policije in c. kr. orožništvo, ki imajo vsak prestop takoj ovaditi pristojnemu županstvu oziroma, če bi to ne izpolnilo svoje dolžnosti, se obrniti za od pomoč do c. kr. okrajnega glavarstva.

Občinski predstojnik more po § 30. cestnopolicijskega reda s privolitvijo okrajnocestnega

odbora izdati tudi krajevno ali časovno potrebne posebne cestnopolicijske odredbe n. pr. prepoved, voziti čez kak poškodovani most sploh ali s tovari, ki presegajo določeno težo, ter ob enem zagroziti s kaznijo, kakor jo določa § 26 te postave namreč 2—20 K ali v slučaju neizpolnjenosti 6 do 48 ur zapora. Za kaznovanje stopkov zoper cestnopolicijski red za javne ne- in državne ceste ali zoper katero po županu izdano cestnopolicijsko odredbo je po § 21 cestnopolicijskega reda poklican najbližji župan ter posebno tisti, ki stanuje v smeri vožnje, ter se mu imajo prizadete osebe ne-le ovaditi temveč po razmerah tudi v svrhu kazenskega postopanja priversti, občinski predstojnik ima o naznanjenih prestopkih, tudi če so bili izvršeni v okolišju druge občine, po poizvedbi dejanskih okoliščin izdati razsodbo in jo izvršiti ter kaznovancu, ako zahteva, izgotoviti potrdilo o prisojeni kazni kakor tudi o izrečenih odškodninskih zneskih. Pritožbe zoper odločbe županstev v cestnopolicijskih zadevah gredo na okrajno glavarstvo. Po § 30. cestnopolicijskega reda pa je ne-le županstvo dolžno izvrševati cestno policijo, temveč jamči zategadelj tudi občina za vse poškodbe cestnih predmetov tako, da jih je dolžna na lastne stroške vzpostaviti v prejšnji stan; pridržana pa je pravica, zahtevati povračilo založenih stroškov od tistega, ki je cestne poškodbe zakrivil.

Ta okrožnica naj se prebere v prihodnji odbo- rovi seji ter naj se od županstva tudi po občini na običajni način razglasi.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 4. decembra 1912.

Za deželnega glavarja:

Dr. Lampe.

Št. 25579.

Okrožnica.

Deželni odbor vojvodine Kranjske je v svoji seji dne 30. novembra 1912 sklenil, da bo za zgradbe in uredbe mlekarne dajal podpore le onim mlekarskim zadrugam, ki bodo pred začetkom zgradbe in uredbe predložile definitivni načrt in natančen proračun deželnemu odboru v odobrenje.

Mlekarske zadruge se na ta sklep opozar- jajo, ker deželni odbor ne bo delal izjem.

Od dež. odbora kranjskega
v Ljubljani, 6. decembra 1912.

Za deželnega glavarja:

L a m p e.

Preskrba ubožcev na Kranjskem.

Pod tem naslovom piše »Gorenjec« v svoji 52. številki l. 1912: »Na Koroškem bodo z novim

letom začeli plačevati veselničarji nov davek v ubožno blagajno. Plačevale se bodo od raznih predstav in zabav vsled novega deželnega za- kona za siromake precej visoke pristojbine. V kranjski deželi bi bilo prav potrebno, da se uvede podoben davek. Ljubljanski plesalci bi marsiktero predpustno nedeljo z nekaterimi tisočaki razvese- lili ubožce, pa tudi po deželi bi avtomati in razne prireditve dale kaj lepe svote. Vendar bi pri se- danjih razmerah vsi ti tisočaki, ki bi prišli od športa in veselja v ubožne blagajne, ubožcem malo koristili. Nič ne rečemo preveč, ako trdimo, da bi najmanj polovico tega denarja šlo za špirit. Sedanja občinska preskrba ubožcev je pri nas pod vsako kritiko.

Zadeva nujno potrebuje preureditve. Osnu- jejo naj se občinske ubožnice, in sicer za več občin skupaj, kajti male ubožnice niso zmožne življenja. V teh ubožnicah naj siromaki dobivajo potrebno delo in popolno oskrbo. Prepove naj se pa potem z vso resnobo tisto vlačuganje od mesta do mesta, od vasi do vasi, ki sedaj pre- možnejše mnogo stane, nikomur pa ne koristi. Upamo, da bode čili gospod deželni odbornik dr. Pegan v tej zadevi kmalu zastavil svojo ve- ljavno besedo.

Ponatisnili smo te vrste iz teh-le razlogov:

1. Opozoriti hočemo c. kr. vlado, da bi bil že čas izposlovati novi taksni postavi, ki jo je sklenil deželni zbor. Najvišje potrjenje, kajti poteklo je že lepo število mesecev od ta- krat, a načrt zakona leži še vedno nekje na Du- naju. —

Zadel se je gotovo ob kak birokratičen »cof- in obvisel na njem. Po novi taksni postavi bodo morali veseljaki šteti lepe denarce za zabave, kar je čisto prav.

Ker se pa lahko porabljaajo vse občinske takse za ubožno oskrbo, bo to lep vir dohodkov za pomoč ubožcem.

2. Pozdravljamo misel skupnih ubož- nic. O tem smo že pisali. To se da že sedaj iz- vesti v okviru sedanjih postav (občinskega reda in ubožnega zakona).

Občine — zlasti denarno krepkejše — naj gredo naprej z dobrim vzgledom. Če se ustanovi le ena taka skupna ubožnica kot vzor, gotovo ji bodo sledile kmalu druge, in povsod se bo izka- zalo, da bo vzdrževanje takih skupnih ubožnic občine veljalo mnogo manj, nego morajo prispe- vati sedaj vsaka za svoje ubožce.

Odpravilo pa bi se s tem tudi veliko so- cijalno zlo. Kajti ni neznosnejšega, pa tudi za ubožca bolj ponižujočega, kot beračenje — vštrevši postavno uvedeno — oskrbovanje od hiše do hiše. —

3. Pa tudi sedaj se da ubožna oskrba pre- urediti. — Odpravi naj se tista mesečna »pod-

pora« v denarju, — izvzemši seveda posamezne slučaje.

Navadno dobi ubožec po 2, 3, do 5 kron na mesec. Koliko pa mu je s tem pomagano? Toliko, da si privošči en dober dan, se nabere »grenkega«, potem pa kolne, da ne dobi več. — Zato svetujemo občinam, naj kupijo raje raznih potrebščin, živil, drv, obleke i. dr., ki naj se razdele med ubožce.

S tem bodo mnogokje omejili žganjepitje, ker je včasih največji revež — revež v resnici — ravno žganjar zato, ker meni, da v takih trenutkih utopi svojo bedo v žganju.

Če imajo županstva z razdeljevanjem podpor v naturalijah malce več dela, store pa s tem za olajšanje bede neizmerno več, nego s podelitvijo denarnih podpor.

4. Tudi sprememba ubožne postave je nujno potrebna! Star — smemo reči — je zagledal sedanjí ubožni zakon luč sveta, v čisto drugih razmerah, kot so danes. Zato pa je ta zakon kot stavba na koleh, pri kateri kaže samo streha svoja rebra. — Trideset let star zakon se je za našo socialno dobo že preživel, da pa dobimo novo ubožno [postavo, za to bodi skrb — naših poslancev.

Ne bilo bi odveč, če se oglašajo občinski odbori z resolucijami za spremembo te postave.

Naša domača zdravilišča in letovišča.

Bled. — »Široko znan« kakor pravi pesem, je v resnici naš Bled. — To se razvidi iz števila tujcev, ki prihajajo vsako leto za daljšo ali krajšo dobo na ta biser naše zemlje.

Letošnjo sezono je obiskalo Bled skupno 5775 oseb, med temi 2319 ženskega spola. — Vendar pa je v primeri z lansko sezono na z a d o v a l o število tujcev za 2003.

To dokazuje živo potrebo, da se opremi Bled z modernimi napravami, med katere spadata predvsem vodovod in pa električna razsvetljava. Da se to že končno izvede, je zasluga deželnega zbora in odbora. Iz sezonskega poročila posnamemo: Bled ima 8 hotelov in 6 kopališč, 15 gostiln, 82 čolnov. — Gostje so bili na Bledu iz vseh dežel Avstro-Ogrske monarhije, pa tudi iz velike večine vseh evropskih držav. — Celo iz Afrike, Amerike in Azije so dospeli tujci. — Dobro preskrbljeno je za tujce, ki prihajajo na Bled se zdraviti: Nič manj kot 4 zdravniki izvršujejo ondi zdravniško prakso.

Toplice (pri Novem mestu). — Dočim je Bled poleg zdravilišča predvsem letovišče, kjer se dobi tudi prijetna zabava, so namenjene toplice v enakoimenovanem kraju na Dolenjskem

izključno le zdravljenju. — Ondi je iskalo letoš zdravja vsled revmatizma in enakih bolezni v udih skupno 1114 oseb obeh spolov, med temi tudi več tujcev iz tujih dežel in držav.

Vprašanja in odgovori.

175 Gospod F. B. v Šm.

Vprašanje:

Vodni posestniki ob mlinšici, ki teče skozi občino Šm., imajo svojo staro pravico, da so odstranili vodo, kadar se je komu kaj orodje polomilo in si to popravili.

Ko je sedaj zopet to storil nek posestnik po prastarem običaju, ga je pa poklicalo c. kr. okrajno glavarstvo v K. in ga hotelo kaznovati do 100 K, ker ni tega naznanil na graščino K. posestnikom ribjega lova.

Ali more res lastnik ribolova siliti samostojnih 9 vodnih posestnikov, da mu morajo po ribarskem zakonu 3 dni preje naznaniti, predno odstranijo vodo iz lastnega vodotoča, ali pa jih zadene kazen od 10 do 100 K? — Kdaj je izšla ta naredba, in kako se je hočejo ubraniti posestniki? Tega dosedaj še nikdar ni bilo.

Ali bi se mogel že kaznovani posestnik ubraniti te kazni zlasti z ozirom na to, da glavarstvo ni teh 9 vodnih posestnikov v tej naredbi nič obvestilo ali jih o tem poučilo. — Pri županstvu je baje bilo razglašeno, a v kljub temu nobeden izmed teh posestnikov do zadnjega slučaja ni vedel ali slišal o tej naredbi.

Odgovor:

Če je izdalo okr. glavarstvo kako naredbo ali odredbo v predstojećem smislu — je to storilo po določbah § 51. ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888 dež. zak. št. 16 iz l. 1890; (glej VII. zvezek J. Pfeiferjeve ročne izdaje zakonov in ukazov za Kranjsko). — Tridnevne roka zakon sam sicer ne določa, ni pa dvoma, da je ta rok za prigrasitev za odvod vode določilo okrajno glavarstvo, ki mu gre izvrševanje ribarskega zakona. V dotičnem razglasu je glavarstvo gotovo tudi izreklo zapretilitev z globo, kdor bi brez pravočasne prijave zaprl vodo. — Če je bila odredba okrajnega glavarstva na običajni krajevni način razglašena, potem se ne more nikdo izgovarjati, da mu ni bila znana. — Skoro gotovo je bilo izvršeno ediktalno postopanje, tako da se vodni upravičenci niso osebno vabili.

Vendar pa predpisuje omenjeni § 51, da je treba, predno se izda odredba političnega oblastva, zaslišati posestnika odvoda. Če se je to postavno določilo prezrlo, imajo ti posestniki tudi sedaj še pravico, staviti tozadevno zahtevo odnosno podati ugovor pri okrajnem glavarstvu, če namreč to ni bilo razglašeno v dotični odredbi.

Končno pa določa zakon v ravno tem § tudi izjeme v nujnih slučajih, v katerih odpade prigrasitev. Če je bil tak slučaj v Vaši zadevi, to boste mogli sami najbolje presoditi.

Če je bila kazen že naložena, toda brez pouka, da se more kaznovani proti odmeri pritožiti na c. kr. deželno vlado, stori to lahko še sedaj, ker brez tega pouka odločba ni mogla postati pravomočna.

176. Gospod A. V. župan v O. in g. J. H.

Vprašanje:

V občini O. je služil občinski sluga 10 ali 11 let. V zadnjem času pa je svojo službo odpovedal in v odpovedi izjavil, da mu poteče službena doba še le 13. marca 1913. Občinski odbor je vzel njegovo odpoved na znanje in nastavlil v seji dne 13. oktobra t. l. novega slugo, prvemu pa odpovedal službo s 1. nov. 1912.

Ta je tožil občino z zahtevkom po odškodnini, češ da mu mora plačati občina še za pol leta naprej, ker ga je odslovila iz službe. Prejšnji sluga J. Ž. trdi namreč, da sta mu prejšnji župan, ki je bil njegov svak, in njegov oče, — obljubila, da se mu bode služba obč. sluge na pol leta naprej odpovedala. Kakor trdi sluga, sta ona dva to sama sklenila, in sta mu to tudi le ustno izjavila brez vsake vednosti občinskega odbora. Sluga nima ničesar v roki v dokaz, da je v resnici tako bilo, in nima sploh nobenega dekreta.

1. Ali sme župan nastaviti občinskega slugo brez dovoljenja občinskega odbora? In to brez dekreta?

2. Ali sme župan obljubiti šestmesečno odpoved, ako ni sluga definitivno nastavljen?

3. Ali sme občinski sluga tožiti občino brez vsakega pismenega dokazila?

4. Ali sme občinski odbor slugo odpustiti, ako svoje dolžnosti ne spoľnuje, ker je strankarski, in ker mu je vse drugo več, kakor njegov župan?

5. Kake pravice ima občina ali občinski odbor glede nastavitve občinskih uslužbencev?

6. Kaj naj občina stori, in kako naj se brani ali zagovarja v takih slučajih pri sodnji?

7. Ima-li občina pravico, od sluga zahtevati pismen dekret od prejšnjih županov?

8. Ali je občinski odbor upravičen slugo takoj odsloviti? (Odslovno pismo je dobil na dan izstopa).

9. Ali se smatra uslužbenec, ki služi 11 let nepretrgoma, začasnim ali definitivnim?

10. Ali more — in za koliko časa — tožiti županstvo (občino!) za odškodnino?

11. Ali je veljavna ustna trditev tedanjih odbornikov, da so ga smatrali kot definitivnega?

Odgovor:

V tej zadevi smo prejeli od dveh strani razna — v bistvu si nekoliko nasprotna vprašanja. — Odgovorili bomo na ta vprašanja — lepo po vrsti na vsako posebe, — kakor so zgoraj navedena.

Seveda se tiče stvar ene in iste osebe. Povdarjamo pa, da naše tu izraženo mnenje ne bo moglo vplivati na tek sodne obravnave, kajti zadeva se bo mogla rešiti le v sodni instanci.

K 1. vpraš. — Župan s a m n e m o r e v imenu občine nastaviti nobenega uslužbenca. Če ga nastavi sam, je to njegov — in ne občinski uslužbenec; dati mu dekret — ima torej tem manj pravice.

O nameščanju občinskih uslužbencev in o tozadevni izključni pravici občinskega odbora določa § 32. občinskega reda.

K 2. Iz tega sledi, da župan v imenu občine ne more ničesar storiti ali obljubiti, če ga v to izrečno ne pooblasti občinski odbor. — Glede definitivnosti kasneje. — Če mu je župan sam obljubil ali zagotovil 6mesečno odpoved, mora po našem mnenju tudi sam nositi odgovornost.

K 3. Tožbena pot je prosta vsakomur, če meni, da se mu godi krivica. Obč. sluga more le sodnim potom dognati svojo dozdevno pravico, — ker je to popolnoma zasebno-pravni spor.

K 4. Kakor razvidimo iz tega vprašanja, je odpustitev sluga posledica njegove nekorektnosti v službi, torej odpustitev disciplinarnim potom. Tozadevna pravica vsled tehtnih razlogov je vtemeljena v § 51. občinskega reda. —

K 5. Nastavljati občinske uslužbence ima pravico le občinski odbor po § 32 občinskega reda (Glej odgovor pod 1.)

K 6. Občina lahko izpodbija pri sodnji zahteve odslovljenega obč. sluga, — kako, to je stvar občinskega

odbora. — Nam niso znani pogoji, pod katerimi je bil sprejet v službo, iz Vaših vprašanj ne moremo posneti nič gotovega, torej tudi ne moremo nič pozitivnega povedati.

K 7. Kakšen dekret naj se zahteva od občinskega sluga, res ne vemo. Če je vložil tožbo, bo itak dokazal svoje pravice pri sodišču. Umestno pa bi bilo vsekako, da bi se bili z njim popred sporazumeli in mirnim potom razjasnili položaj. — Če sam trdi, da dekreta nima, kako naj ga pa potem zahtevate?

K 8. Ker nam niso znani razlogi za takojšnje odslovlitev, ne moremo dati na to vprašanje točnega odgovora.

Če so bili razlogi tehtni, je imel ne le občinski odbor pravico dotičnega takoj odsloviti, ampak ga je smel celo župan sam začasno odstaviti od službe. — To se zgodi lahko tudi pri definitivnem nameščanju, tembolj pa, če sluga ni bil definitivno nastavljen.

K 9. Za definitivnost ni merodajna službena doba, ampak le sklep občinskega odbora, če je bil ta storjen v postavno-veljavni obliki.

K 10. Če in koliko more zahtevati bivši obč. sluga odškodnine, to je le odvisno od pogodbe, nastavitvene listine odnosno od dekreta. Ker pa — kakor se nam zdi — niti sami niste na jasnem, kakšna pogodba (a. dr.) obstoji, vsaj nam niste položaja zadostno pojasnili, — Vam tudi ne moremo dati točnega odgovora.

K 11. Merodajen more biti le pravilen sklep občinskega odbora, ki je zapisan v sejnem zapisniku. Če ni bil storjen tak sklep, tudi sedanja trditev bivših odbornikov o definitivnosti sluga ne more držati pred sodiščem. Ampak — kot rečeno — se mi ne moremo spuščati v sodni delokrog.

Gospodarstvo.

Zadružne elektrarne. Opaža se, da po več krajih dežele nameravajo gospodarji ustanoviti elektrostrojne zadrage, da si zgrade skupne zadružne elektrarne in tako dosežejo ceno gonilno silo. —

Deželni odbor je pripravljen, po svojih močeh podpirati tako zdravo zasnovana gospodarska podjetja, vendar mora pri tem vpoštevati, da so v načrtih velike deželne električne centrale, katere bodo preskrbovale zadostno vso svojo okolico s potrebno električno gonilno silo in bi bilo gotovo v takih krajih zelo neracionalno graditi lastne manjše elektrarne. Vsled izkušenj, ki so jih doživeli gospodarji v drugih državah, je pa treba tudi pri upravičenih manjših zgradbah velike previdnosti.

Z ozirom na to je deželni odbor sklenil v seji dne 7. decembra 1912, da bo načeloma podpiral le one elektrostrojne zadrage, ki mu bodo predložile pred pričetkom zgradb načrt in proračun v izjavo, da nima ničesar proti izvršitvi take zgradbe.

V lastnem interesu zadrug je, da se tega načelnega sklepa drže.

Književnost.

Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. Spisal F. S. Finžgar. II. zvezek.

Zdaj je izšel tudi 2. zvezek Finžgarjevega monumentalnega dela, kateremu kritika splošno priznava prvenstvo med slovenskimi romani. Finžgar je naš Sienkiewicz in njegova povest »Pod svobodnim solncem« ponese prav gotovo njegovo ime tudi med tuji svet, da pridobi veljavo našemu malemu narodu v svetovni literaturi.

Pisatelj nam v pestrih barvah slika lepoto razkošnega Bizanca, daljne stepe, kjer je taboril zemlje in kulturnega življenja željni Sloven, barske običaje Hunov in razgrinja tako pred našimi očmi početke slovenske zgodovine, ko so se slovanski rodovi valili proti zapadu, da zasnujejo na razvalinah propadajočega Bizanca gospodstvo Slovanov v vzhodni Evropi.

Danes, ko potomci teh rodov zadajajo dedičem Bizanca, mongolskim plemenom Turčije, zadnji udarec, da popolnoma osvobode podjarmljeno Slovanstvo, danes, ko se odpira Slovanom nova bodočnost, ko slovanska noga stoji pred Carigradom in Selunom, odkoder je prišla med Slovane luč krščanske vere, ko vse Slovane v Evropi prešinja vsled tega poživiljenja zavest njihove moči in zgodovinske naloge, — danes bo Finžgarjev roman najlepša priča slavne slovanske prošlosti posebno dobrodošel in Slovenci smemo biti ponosni, da se je ravno med nami rodilo delo, ki v njem polje duša vesoljnega Slovanstva.

Delo je zdaj zaključeno, a ni izključeno, da je pisatelj završi s tretjim delom, tako da se ustvari slovanska trilogija, ki bo simbol dviganja in padanja in zopetnega dviganja Slovanstva.

Dolžnost naše inteligence in tudi najširših krogov našega naroda je, da postane »Pod svobodnim solncem« najljubši roman Slovencev, ob katerem se bomo ogrevali za naše ideale.

Cena I. knjigi 3 K, elegantno vezani 4 K. II. knjigi K 3-80, elegantno vezani K 4-80.

Založništvo »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je delo krasno opremila.

Občinski tajnik

želi spremeniti službo **takoj** ali pa s 1. sušcem t. l. Naslov se poizve pri upravi tega lista.

Službuje kot občinski tajnik že 4 leta: ima dobra spričevala.

Službe išče

v vseh strokah občinskega poslovanja izvežban občinski tajnik.

Vpraša naj se na naše uredništvo.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₂ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₂ 0/0

brez
odbitka